

Ovoce bude letos méně, z krajiny zmizel milion stromů a keřů

19.6.2023 - Barbora Pánková | Akademie věd České republiky

Výměra sadů činila v letošním roce podle údajů Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského 11 214 hektarů, což představuje meziroční snížení o 8,3 procenta. To znamená úbytek přibližně milionu ovocných stromů a keřů jen za poslední rok. Nejvíce se snížily plochy jabloní, broskvoní a višní. Vlivem toho bude například úroda jablek letos odhadem přibližně o 10 tisíc tun nižší.

Na hrozící pokles ploch upozornila Ovocnářská unie České republiky již v polovině března letošního roku. Od té doby ale nedostali pěstitelé jediný jasný signál, že by se jejich ekonomická situace měla změnit k lepšímu a pokračují ve vyklučování sadů. *„Ovocnáře dohnaly vysoké náklady a nízké výkupní ceny k likvidaci stovek hektarů sadů. Pro řadu z nich se přitom jedná o podnikání, které jejich rodina provozovala několik generací. Nyní tuto tradici museli přerušit a někteří dokonce zvažují opustit podnikání v zemědělství a dělat něco jiného, aby vůbec byli schopni uživit své rodiny,“* říká **prezident Agrární komory České republiky Jan Doležal**.

Na vině jsou zahraniční obchodní řetězce, které si nechávají do Česka dovážet levnou produkci ze zahraničí. Využily situace, kdy se přebytky ovoce – především jablek – začaly hromadit v Evropě, protože kvůli válce na Ukrajině nemohly směřovat dál na východní trhy, pro něž byly původně určené. Například jen v loňském roce bylo podle údajů Ministerstva zemědělství dovezeno do Česka 57 435 tun jablek, přičemž největším importérem je Polsko. Dovozové ceny předotované produkce jablek z této země jsou navíc nižší než té domácí.

V loňském roce si nechávali obchodníci dovážet polská jablka za cenu 10,68 korun za kilogram. Tím podráždili ceny domácích pěstitelů, kteří v loňském roce prodávali kilogram jablek za 13,08 korun, což zároveň znamená meziroční snížení o 10 procent. Taková cena za kvalitní česká jablka vypěstovaná v souladu s evropskými i mnohdy ještě přísnějšími českými standardy nepokryje pěstitelům ani náklady na produkci. Ovocnářská unie České republiky odhaduje na každém kilogramu jablek ztrátu 4 koruny, což znamená v přepočtu celkovou ztrátu pěstitelů jablek za loňský rok ve výši 250 milionů korun. Zákazník ale tyto rozdíly ve své peněženice v loňském roce prakticky nepocítil, protože většinu z prodejní ceny tvoří náklady a přírážka velkých obchodů. Například kilogram jablek stál v loňském roce v obchodech podle dat Českého statistického úřadu 27,12 korun bez DPH, zatímco farmářská cena tvořila pouze polovinu této hodnoty.

„Zahraniční obchodní řetězce záměrně křiví trh. V reklamních letácích často hovoří o podpoře lokální produkce od malých farmářů, ale ve skutečnosti jim jde jenom o co největší obchodní přírážku a je jim lhostejné, jestli produkt pochází z Česka nebo ze zahraničí. Jejich marketingová politika navíc vede k tomu, že zákazník nemá přehled o tom, komu svým nákupem potravin vlastně platí. Na jejich neférově obchodní praktiky jsme opakovaně upozorňovali a zabývá se jimi Úřad pro ochranu hospodářské soutěže,“ sděluje **předseda Ovocnářské unie České republiky Martin Ludvík, který je zároveň viceprezidentem Agrární komory ČR**.

Následkem toho zemědělci váhali se sklizní loňské úrody ovoce kvůli vysokým nákladům a nízkým výkupním cenám. Částečně pomohly samosběry, o kterých informovala veřejnost i Agrární komora ČR. Nejedná se bohužel o ojedinělý případ, ale spíše dlouhodobý vývojový trend, který patrně bude pokračovat, protože výměra sadů v Česku setrvale klesá již od devadesátých let. K razantnímu

snížení došlo již v roce 2014, kdy Rusko uvalilo embargo na dovoz některých potravin včetně ovoce ze zemí Evropské unie, a přebytky především polské produkce se začaly tlačit na evropský trh. To přispělo ke snížení plochy ovocných sadů v Česku z 17 558 hektarů v roce 2014 o 36 procent až na současné hodnoty. Klesá tím také soběstačnost Česka v produkci čerstvého ovoce, která se nyní pohybuje mezi 30 až 40 procenty v závislosti na objemu sklizně a spotřebě.

„Stoprocentní soběstačnost Česka v produkci potravin je samozřejmě mýtus. K uspokojení poptávky zákazníků je nezbytné ovoce dovážet, protože v Česku není většina druhů dostupná celoročně a pro jejich skladování chybí dostatečné kapacity. Na další snižování soběstačnosti v produkci ovoce ale nakonec doplatíme všichni. Tlak na dodávky ze zahraničí se zvýší, a to za cenu vyšší uhlíkové stopy a horší kvality. Prohloubení závislosti na produkci z dovozu bude zároveň znamenat i větší kolísání cen, než jaké zákazníci zažívají nyní. Současně se nenávratně změní charakteristický ráz české krajiny, kde jsou ovocné stromy a keře poměrně výrazným a nenahraditelným prvkem,“ dodává **prezident Agrární komory ČR Doležal**.

Vývoj ploch produkčních ovocných sadů

	Ovocné sady (ha)	Z toho jabloně (ha)
2019	13 993	6828
2020	13 344	6474
2021	13 047	6348
2022	12 225	5864
2023	11 214	5236

Zdroj: Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

Dovoz konzumních jablek do ČR v roce 2022

	Objem (t)	Cena (Kč/kg)
Polsko	24 324	10,68
Itálie	13 469	18,67
Slovensko	8624	16,11
Maďarsko	4878	16,07

<https://www.akcr.cz/txt/ovoce-bude-letos-mene-z-krajiny-zmizel-milion-stromu-a-keru>